మహాభారతం

(తేట తెలుగు భాషలో)

సంస్కృత మూలం.
భగవాన్ వ్యాస మహర్షి.

తెలుగు మూలం:

శ్రీ నన్నయభట్టారకుడు

శ్రీ తిక్కన సోమయాజి

శ్రీ ఎర్రాప్రగడ.

(కవిత్రయం).

తెలుగు అనుసరణ

(కవిత్రయం పాద రేణువు)

Modali Venkata Subrahmanyam, B.A., B.G.L.
2-31, chaitanyapuri,
Hyderabad-500060
South India.
subrahmanyam_mv1947@yaoo.co.in
Ph:040-2404 8104

శ్రీ రామ ఓం ఓం

శుక్లాంబరధరం పిష్ణుం శశి వర్ణం చతుర్భుజం
ప్రసన్న వదనం ధ్యాయేత్ సర్వ పిఘ్నోప శాంతయే
శ్రీ వాణీ గిరిజా శ్చిరాయ దధతో వక్షో ముఖాజ్గేషు యే
లోకానాం స్థితి మావహ న్త్యపిహతాం
స్త్రీ పుం సయోగో ద్భవాం
తే వేదత్రయమూర్తయ స్త్రి పురుషా స్సమ్పూజితా వస్సురై
ర్భూయాసుః పురుషోత్తమాంబుజభవ శ్రీకన్ధరా శ్శ్రేయసే.
ఓం గణానాంత్వా గణపతిగ్ ం హవామహే
కపిం కపీనా ముప మశ్రవస్తమం
జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత
ఆనః శృణ్వన్నూతిభిః సీదసాదనం
ఓం శ్రీ మహాగణాధిపతయేనమః.
ప్రణోదేవీ సరస్వతీ వాజేభిర్ వాజిసీవతీ
ధీనామ పిత్ర్యవతు
ఆనోదివో బృహతః పర్వతాదా సరస్వతీ
యజతాగంతు యజ్ఞం
హవందేవీ జుజుషాణాఘృతాచీ శగ్మాం
నో వాచ ముశతీ శృణోతు.
వ్యాసం వసిష్ఠ నప్తారం శక్తేః పౌత్ర మకల్మషం
పరశరాత్మజం వందే శుకతాతం తపోసిధిం.
వ్యాసాయ పిష్ణు రూపాయ వ్యాసరూపాయ పిష్ణవే
నమోవై బ్రహ్మసిధయే వాసిష్ఠాయ నమో నమః.

మహాభారతం

సభాపర్వము

ప్రధమాశ్వాసము.

నైమిశారణ్యంలో మహా భారత కధను శౌనకాది మహామునులకు చెపుతున్న ఉగ్రశ్ర వసుడు అనే పౌరాణికుడు (సూతి) ఇలా చెప్ప సాగాడు.

అర్జునుని చూచి దానవ శిల్పి అయిన మయుడు ఇలా అన్నాడు. " అర్జునా! నీ దయవలన నేను అగ్ని లో ఆహుతి కాకుండా బతికి బయట పడ్డాను. మీకు ఇష్ట మై నది ఏదైనా చేద్దామని ఉంది. నేను దానవ శిల్పిని. చిత్ర విచిత్ర మై న నిర్మాణాలు చెయ్య గలను.

మీకు ఏమి ఇష్టమో చెప్పండి. నిర్మించి ఇస్తాను" అని అన్నాడు.

అర్జునుడు కృష్ణుని వంక చూచాడు. శ్రీకృష్ణుడు మయుని వంక చూచి "ధర్మరాజు కురువంశ మహారాజు. ఆయన విభవానికి దీటుగా ఒక భవనాన్ని నిర్మించి ఇవ్వండి" అని అన్నాడు.

"తమరు చెప్పినది సత్యము. ఈ భూమి మీద ధర్మరాజును మించిన మహారాజు లేడు. అందుకని జనులంతా మెచ్చే విధంగా ఒక చిత్రవిచిత్రమైన భవనాన్ని నిర్మించి ఇస్తాను. ఇదివరకు వృషపర్వుడు అనే రాక్షసరాజుకు ఒక సభ నిర్మించడానికి అన్ని ఉపకరణములను సమకూర్చు కున్నాను. కాని కారణాంతరాల వలన ఆ సభను నిర్మించలేక పోయాను. నేను సేకరించిన ఉపకరణములన్నియు బిందు సరము అనే సరస్సులో భద్ర పరచాను. అవి ఉపయోగించి మీకు ఒక చిత్రవిచిత్రమైన సభను నిర్మించి

ఇస్తాను. అదీ కాకుండా నా వద్ద భౌమాదిత్యుడు అనే రాజర్షి దాచి ఉంచిన గద, శంఖము ఉన్నాయి. అందులో గదను భీమసేనునికి ఇస్తాను. దేవదత్తము అనే శంఖాన్ని అర్జునునికి ఇస్తాను." అని అన్నాడు. ధర్మరాజు దగ్గర సెలవు తీసుకొని మయుడు బిందుసరము అనే సరోవరానికి వెళ్లాడు. శ్రీకృష్ణుడు కూడా ద్వారకావతికి వెళ్లాడు.

మయుడు బిందుసరము అనే సరోవరములో ఉన్న దూలములనూ, కంభములనూ, మిగిలిన ఉపకరణములను ఉపయోగించి, ఒక చిత్ర విచిత్రమైన సభను నిర్మించాడు. నీటికి బదులు ఇంద్రనీల మణులను, పద్మరాగ మణులతో ఎర్రని పద్మాలను, రజితముతో తెల్లటి తామరలను, రాజ హంసలను, వజ్రాలతో చేపలను, ముత్యములతో తెల్లటి నురుగులను, మరకతములతో నీటి లోపల నాచును, నిర్మించాడు. అవి చూచి ప్రజలు అవి నిజమయిన నీళ్లు అని, చేపలని, హంసలని భ్రమపడేటట్లుగా నిర్మించాడు. అదియును కాక, ఆ సభలో, నీటి యంత్రములను,

చెట్లను, నీటి కొలనులను, పక్షుల గూళ్లను, వివిధ రత్న కాంతు లతో శోభిల్లు మయసభను పదునా లుగు నెలలు శ్రమించి నిర్మించాడు. దానిని ఎని మిది వేల మంది బలిష్ఠులైన రాక్షసభటులతో ఆకాశ మార్గాన ఇంద్రప్రస్థ నగరానికి మోయించు కొని తీసుకొని వచ్చాడు. దానిని ధర్మరాజుకు బహూక రించాడు.

ధర్మరాజు ఒక శుభముహూర్తాన, తమ్ములతో, భార్యతో, పురోహితుడైన ధౌమ్యుడు ఆశీర్వచ న ములతో మయసభా ప్రవే శం చేశాడు. సామంత రాజులందరూ ధర్మరాజును దర్శించుకొని కాను కలు సమర్పించుకున్నారు.

ఒకనాడు నారద మహర్షి ధర్మరాజు వద్దకు వచ్చాడు. ధర్మరాజు నారదమహర్షిని అర్ఘ్యపాద్యా దులు ఇచ్చి తగు విధంగా సత్కరించాడు. నారద మహర్షి ధర్మరాజును కొన్ని రాజనీతి సంబంధమైన విషయాలు అడిగాడు.

(ఇక్కడ మనం ఒక విషయం గమనించాలి. మన పురాణ కధలలో, సినిమాలలో, నారదుడిని కలహభోజనుడుగా, జగడాలమారిగా, విదూషకుని గా చిత్రీకరిస్తారు. కాని నారదుడు ఎంతటి రాజనీతిజ్ఞుడో ఆయన ధర్మరాజు ను అడిగిన ప్రశ్నలబట్టి అర్థం అవుతుంది. ఈనాటి పాలకులు అనుసరించవలశిన ఎన్నోవిషయాలు ఆనాడు నారదుడు ధర్మరాజుతో ప్రస్తావించాడు. అవి చదవండి).

ధర్మరాజా! నీవు ధర్మ పద్దతిని ఆచరిస్తున్నావు కదా!

రాజ్యకార్యాలను ధర్మబుద్ధితో, నీ స్వబుద్ధితో, అర్ధరాత్రి దాటిన తర్వాత ఆలోచిస్తున్నావు కదా!

రాజోద్యోగములలో స్థిరబుద్ధి కల వారిని, యోగ్యులను నియమించినావు కదా!

సమర్ధులైన బ్రాహ్మణులను, శాస్త్రనియమాలను బాగా తెలిసిన వారిని, మంత్రులుగా

నియమించి నావు కదా!

నీవిజయానికి కారణం రహస్యాలోచనం. దానిని ఎవరికి తెలియనియ్యకుండా రక్షించు కుంటున్నావు కదా!

నీచేత యజ్ఞములు చేయించు యాజ్ఞికు డు తన కర్తవ్యమును సక్రమంగానెరవేరుస్తు న్నాడు కదా!

ఎల్లప్పుడూ నీ మేలు కోరే వారిని నీకు విశ్వాసపాత్రులను నీ సైన్యాధ్యక్షులు గా నియమించినావు కదా!

ఎక్కువ పలుకుబడి కల, సమర్ధుడైన మంత్రి, ఇతరులతో చేతులు కలిపి, నీకు వ్యతిరేక పక్షము ఏర్పరిచి, నీకు ద్రోహం చేయడం లేదు కదా! ఎందు కంటే ధనము, అధికారము ఎలాంటి రికైనా దురాశను, గర్వాన్ని, కలిగిస్తుంది.

(ఈ పెన్నుపోటు వ్యవహారం ఈనాడు ప్రతి చోటా జరుగుతూ ఉంది).

నీ రాజ్యములో ఉన్న శాస్త్రజ్ఞులు తమ స్వీయ ప్రతిభ చేత రాబోవు అంతరిక్ష సంబంధమయిన, భూమికి సంబంధించిన ఉత్పాతాలను ముందు గానే కనిపెట్టి విరుగుడుగా తగిన శాంతి క్రియలు జరిపిస్తున్నారా!

ఆయుర్వేదములో నిష్ణాతులైన వైద్యులు లోకానికి మేలు చేయాలని తలంపు తో, ప్రజలకు ప్రేమతో సేవ చేస్తున్నారా!

(చీటికి మాటికి విధులు బహిష్కరిస్తూ ప్రజలను ఇబ్బంది పెట్టడం నేటి వైద్యులు చేస్తున్న ప్రజాసేవ)

ఆర్థిక సంబంధమయిన రాచ కార్యములలో, ధర్మపరీక్షలతో పరిశుద్ధులైన వారిని, నీతి నియమాలు గల వారిని, పాప రహితులను, మంచి

నైపుణ్యం కలరిని నియమించావు కదా!

వ్యక్తుల యోగ్యతలను బట్టి, ఉత్తమ, మధ్య, అధమ, ఉద్యోగాలలో నియమించావు కదా!

నీ ఉద్యోగులకు జీత భత్యాలను సకాలంలో అందజేస్తు న్నావు కదా!ఎందు కంటే, ఉద్యోగు లకు సకాలంలో అందకపోతే, వారి ముఖాలలో విషాదం గోచరిస్తుంది. అది ప్రభువుకు కీడు కలిగిస్తుంది.

వంశ పారంపర్యంగా పని చేస్తున్న సేవకు లకు సత్కారములు చేస్తున్నావుకదా. వారు నీ కోసం ప్రాణాలు అర్పిస్తారు.

ధర్మజా! నీకోసం యుద్ధంలో ప్రాణాలు అర్పించిన వారి కుటుంబాలకు తిండి, బట్ట, నీడ కల్పిస్తున్నావు కదా! వాళ్లకు సంతోషం కలిగిస్తున్నావు కదా!

నీ రాజ్యంలో లోభబుద్ధి కల వాళ్లు, దొంగలు, నీ శత్రువులతో స్నేహంగా ఉండే వాళ్లు, పిరికి వాళ్లు, దుర్మార్గులను, రాజ కార్యాలను నిర్వహించడానికి పంపడంలేదు కదా!

నీ రాజ్యంలో దొంగల భయం లేకుండా ఉంది కదా! నీ రాజోద్యోగులు ధనానికి ఆశ పడి దొంగల వద్ద డబ్బు తీసుకొని వాళ్లకు రక్షణ కల్పించడం లేదు కదా!

(ప్రస్తుతం మన పోలిసులు చేస్తున్న పని అదేగా!)

నీరాజ్యంలో చెరువులు అన్నియు నిండి అనావృష్టి లేదు కదా!

(ప్రస్తుతం, చెరువులు అన్ని ఆక్రమించి, భవనాలు కట్టి, వరదలు వస్తే నిలువు లోతు నీళ్లలో మునిగి తేలుతున్నాము. అది నేటి ప్రగతి).

ధర్మరాజా! నీవు పేదరైతులకు ఉదారంగా

విత్తనాలు, ధాన్యము ఇస్తున్నావు కదా!

పౌరులకు నూటికి ఒక వంతు వడ్డీకి రుణములు ఇచ్చి ఆదుకుంటున్నావు కదా!

(నన్నయగారు వా డిన పదం ఏమంటే “మానుగ శ తైకవృద్ధి న”   శత ఏక వృద్ధి అంటే నూటికి ఒక వంతు అని అర్థము).

ధర్మరాజా! నీ రాజ్యములో కుంటి, గుడ్డి, మూగ, వికలాంగులను, అనాధ లను,దిక్కులేని లిని, దయతో పోషిస్తున్నావు కదా!

యుద్ధంలో శరణు జొచ్చిన శత్రువును, కాపాడుతున్నావుకదా!

(నేడు అమలులోఉన్న International Amnesty గురించి నాడు నారదుడు చెప్పాడు. కాని నేడు ఎవరూ పాటించడం లేదు. యుద్ధ ఖైదీలన్ను యుద్ధ శిబిరాలలో చిత్రహింసలు

పెడుతున్నారు).

ధర్మజా! నీకు మేలు చేసిన వారిని ఉచిత రీతిని సత్కరి స్తున్నావు కదా! చేసిన మేలు గుర్తించిన రాజు చక్కగా పాలించ గలడు.

(చేసిన మేలు వెంటనే మర్చిపోవడం. మేలు చేసిన వారికి కీడు చెయ్యడం నేటిరాజనీతి).

ధర్మరాజా! నీకు వస్తున్న ఆదాయంలో నాలుగవ భాగాన్ని కాని, మూడవ భాగాన్నికాని, లేక అర్ధ భాగాన్ని మాత్రం ఖర్చుచేయాలి. అంతకు మించి ఖర్చు చేయరాదు.

(లోటు బడ్జటు, ప్రపంచ బాంకు అప్పులు, రాజ్యాన్ని తాకట్టుపెట్టడం నేటి రాజనీతి).

ధర్మరాజా! ఆయుధ శాలలు, ధనాగారాలు, కోశాగారాలు వీటిలో సమర్థులైన వారిని,

నమ్మకస్తులను, నీతి మంతులను నియమిం
చావు కదా!
(ఇటీవల రక్షణ శాఖలో బయటపడ్డ తెహెల్కా
కుంభకోణం, బంగారు లక్ష్మణ్ గారి కధ,
రక్షణశాఖాధికారుల కక్కుర్తి, నట్వర్ సింగు,
ఆయన పుత్ర రత్నం చేసిన ఘనకార్యాలు - ఇదీ
నేటి భారతంలో ఉన్న రాజనీతి.).

ధర్మరాజా! వృద్ధులైన గురువులను, శిల్పుల
ను, గొప్ప వర్తకులను, పేదరికం లేకుండా
పోషిస్తు న్నావు కదా!

మంత్రులు, సేనాధిపతులు, అధిక సంఖ్యలో
ఉండగా, ప్రతి దినం కొలువు తీరుతున్నావు
కదా!

(అసెంబ్లి,పార్లంటు సమావేశాలలో, హాజరైన
సభ్యులు పదుల సంఖ్య లో ఉంటారు. అందులో
సగం మంది నిద్రావస్థలో ఉంటారు కదా!)

ధర్మరాజా! బయట ఉన్న వారివలన కానీ, లోపల ఉన్న వారి వలన కానీ నీకు ముప్పులేకుండా నిన్ను నీవు రక్షించుకుంటూ, శత్రురాజుల కదలికలను గూఢచారులవలన కనిపెడుతున్నావు కదా!

మంచి విద్వత్తు కల ముఖ్యులతో కలిసి, ధర్మమును పాటిస్తూ, రాగద్వేషములు లేకుండా సమ బుద్ధితో లోక వ్యవహారాలు విచారిస్తున్నావు కదా!

ధర్మరాజా! ప్రపంచమంతము సమాచార సేకరణ వల్లనే నడచుచున్నది. నీవు వార్తలను చక్కగా సేకరించి తదనుగుణముగా రాజ్యపాలన చేస్తున్నావు కదా!

ధర్మరాజా! నీ పరిరక్షణలో ఉన్న ప్రాంతములు, రాజ్యములు, కోటలు అన్నింటిలో ధాన్యము, ఆయుధములు, సైన్యము, సమృద్ధిగా ఉన్నాయి

కదా!

ఉప్పు,పులుపు,కారము కలిగిన ఆహార పదార్థాలు, వివిధ పానీయాలు, వంటసామగ్రి, వంటచెరకు, అన్ని సమృద్ధిగా ఉన్నాయి కదా!

నీ కోటలన్నియు శత్రుదుర్భేధ్యాలయి ఉన్నాయి కదా!

నీవు నీ అంత:శత్రువులను (కామ, లోభ, క్రో ధ, మో హ, మద, మాత్సర్యములు) జయించి పరిపాలన చేస్తున్నావు కదా! మితిమీరిన మదం తో గుడ్డి వాళ్లైన శత్రువులను జయిస్తున్నావుకదా!

ధర్మజా!నీవు శత్రురాజుల మీదికి దండెత్తక ముందు సామ దాన భేధ ఉపాయాలను ఉప యోగిస్తున్నావు గదా!

(హఠాత్తుగా దొంగ దెబ్బ తియ్యడం నేటి రణనీతి).

ఇక్కడ నారద మహర్షి పదునాలుగు రాస దోషాలు అంటే రాజులు చెయ్యకూడని పనులు, వివరంగా చెప్పాడు.

1.నాస్తికుడుగా ఉండటం.
2.అబద్ధాలు ఆడటం.
3.ప్రమాదాలను ఆలస్యంగా గుర్తించడం.
(ఎందుకంటే ఈ లోపల జరగవలసిన అనర్థాలు జరిగి పోతాయి కాబట్టి),

4.తెలివితక్కువ వాళ్లను చుట్టూ కూర్చోపెట్టుకొని సమాలోచనలు చెయ్యడం.
(అప్పుడీయులంతా వా ళ్లేగా మరి).

5.ఎక్కువగా కోపగించుకోడం.
(తాము చేసే అపభ్రంశమయిన పనులకు వత్తాసు పలకలేదని అంతులేని కోపంతో అధికారులను బండ బూతులు తిట్టడం ఈనాటి రాజకీయ

నాయ కుల నిత్యకృత్యం).

6.చేయవలసిన పనులను నాన్చడం. ఆలస్యంగా చెయ్యడం.

7.త దుపరి జరిగిన దానికి చింతించడం. (చేతులు కాలాక ఆకులు పట్టుకోవడం నేడు పరిపాటి).

8.తెలివిగల జ్ఞానులను గుర్తించకపోవడం.

(రాజ్యాంగంలో పదేళ్లకు నిర్దేశించిన రిజర్వేషన్లను మరో యాభయి ఏండ్లు పొడిగించి, ఇంకా పొడిగిస్తూ, పట్టుమని పది మార్కులు వచ్చినా పాస్ చేస్తూ, ప్రతిభను కాలరాస్తూ పరిపాలించే మన పాలకులను చూస్తే నారదుడు ఏమనుకుంటాడో పాపం!)

9.ప్రయోజనకరము లైన విషయాలలో అప్రయోజనకరములైన ఆలోచనలు చెయ్యడం.

10.ముందుగా నిర్ణయించుకొన్న పనులు చెయ్యకపోవడం.
(సంవత్సరంలో పూర్తి కావలసిన పని ఐదేళ్లు దేకడం. ధరలు పెరగడం. కాంట్రాక్టర్లు దోపిడీ చెయ్యడం. ప్రజాధనం దుర్వినియోగం అవడం ఇదీ నేటి భారతం).

11.ప్రభుత్వరహస్యాలను కాపాడకపోవడం. బయటకు పొక్కడం. (దేశరక్షణ రహస్యాలను బఠానీలకు అమ్ముకుంటున్నారు).

12.శుభకార్యాలు చెయ్యకపోవడం (ప్రజాహిత కార్యాలు చెయ్యకపోవడం)

13.ఇంద్రియ సుఖములలో మునిగి తే లడం.

(రాజకీయ నాయకులు, ఉన్నతాధికారులు, ద్విశతావధానులు, సెక్స్‌స్కాండల్సు లో ఇరుక్కోవడం ఈ రోజుల్లో పరిపాటి కదా!)

14.సోమరితనం, నిర్లిప్తత, నిష్క్రియా పరత్వం.

(ప్ర స్తుతం మన రాజకీయ నాయకులకు పట్టి పీడిస్తు న్న ప్రథమ జాడ్యం).

(ఇప్పటిదాకా మీరు నారదుడు ధర్మరాజును అడిగిన విషయాలు చది వారు. భారతకథలో, రాజకీయ చతురుడు శ్రీకృష్ణుడు ఉన్నాడు. నీతి కోవిదుడు విదురుడు ఉన్నాడు. కాని రాజనీతికి సంబంధించిన ఇన్ని విషయాల గురించి చెప్పే అవకాశం నారదుడికి కల్పించాడు వ్యా సుడు. దీనిని బట్టి నారదమహర్షి మనం, మన సినిపండితులు, నాటక రచయితలు, పురాణకర్తలు అనుకున్నట్టు జగడాలమారి కాదు, విదూషకుడు కాదు. ఎప్పుడూ ఒక వీణ మెడలో వేసుకొని తిరిగే బ్రిమ్మరికాదు అని గ్రహించాలి. నారదుడు పైన చెప్పిన రాజకీయ సూత్రాలలో కనీసం కొన్ని పాటించినా మన రాష్ట్రం స్వర్ణాంధ్రప్రదేశ్ అవుతుంది. మన దేశం స్వర్ణభారతి అవుతుంది).

నారద మహర్షీ! నా యధా శక్తి, అన్యాయ మార్గమును వదిలిపెట్టి, న్యాయ మార్గములో పరిపాలన సాగిస్తున్నాను. తమరు మయసభను చూచినారా! ఎలా ఉన్నది! అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

ధర్మజా! నేను దేవేంద్ర, యమ, వరుణ, కుబేర, బ్రహ్మదేవుల యొక్క దివ్యసభలు ఇంకా ఎన్నో సభలు చూచినాను. కాని అన్ని సభల కన్నను, ఈ మయ సభ అపూర్వముగా నున్నది.

ఒకసారి నేను బ్రహ్మసభను వీక్షించాను. దాని రూపం అధ్భుతం. బ్రహ్మసభలో, మనువు, అత్రి, మరీచి, సూర్య చంద్ర గ్రహాలు, దేవగణాలు, వసువులు, రుద్రులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు, మహా ఋషులు, అశ్వినీదేవతలు, విశ్వదేవతలు, విశ్వకర్మ, పితృదేవతలు, ధర్మార్ధకామక్షములు, శబ్ద, స్పర్శ, రూప, గంధాలు, తపస్సు,శమం, ద మం, ధృతి, స్మృతి, మేధ, బుద్ధి, క్షమ, కీర్తి, సంకల్పం, వికల్పం, ప్రణవం, క్షణం, లవం, తృటి, కాష్ఠ, ముమూర్తం, పగలు, రాత్రి, పక్షం, మాసం, మొదలయిన

విభాగాలతో కూడిన కాలచక్రం, చతుర్వేదాలు, వేదాంగాలు, పురాణేతి హాసాలు, సమస్తవిద్యలు, సాకారంగా బ్రహ్మను సేవిస్తుండగా, ఆయన సరస్వతీ స మేతుడై, వివిధ జీవరాసుల్ని సృజిస్తూ, బ్రహ్మదేవుడు పద్మాసనం మీద కొలువు దీరి ఉంటాడు.

ఇక్కడ ధర్మరాజుకు ఒక సందేహం కలిగింది. నారదుడు వివిధ సభలను వర్ణిస్తూ కృతవీర్యుడు, జన మేజయుడు, జనకాది మహారాజులు, పాండు రాజు యమసభలో ఉన్నట్టు చెప్పాడు. (రాజ్యాంతే నరకం ధృవం). కాని మహారాజు హరిశ్చంద్రుడు మాత్రం ఇంద్రసభలో ఉన్నట్టు చెప్పాడు.

"నారద మహర్షి! పరమ ధర్మాత్ముడైన నా తండ్రి పాండు రాజు యమ సభలో ఉండగా, హరిశ్చంద్రుడు మాత్రం ఇంద్రసభలో ఎలా ఉన్నాడు. చెప్పండి! " అని అడిగాడు.

" ధర్మజా! త్రిశంకు మహారాజు కుమారుడైన

హరిశ్చంద్రుడు అందరు రాజులను జయించాడు. రాజసూయ మహా యాగాన్ని చేశాడు. అందు వలన హరిశ్చంద్రుడు ఇంద్రసభలో ఉన్నాడు. నేను యమసభను సందర్శించినపుడు నీ తండ్రి పాండు రాజు నాతో ఇలా అన్నాడు "రాజసూయ యాగం చేసిన రాజులు ఇంద్రసభలో ఉంటారు. కాబట్టి నా కుమారుడు ధర్మరాజును రాజసూయ యాగం చెయ్యమని ఆజ్ఞాపించండి" అని అడిగాడు. కాబట్టి ధర్మరాజా! నీ తండ్రి కోరిక ప్రకారం రాజ సూయ యాగం నిర్వహించు. నీ తండ్రి ఇంద్ర సభలో ఉండేటట్లు చెయ్యి" అని చెప్పాడు. అలా చెప్పి నారదుడు నిష్క్రమించాడు.

ధర్మరాజు తన పురోహితుడు ధౌమ్యుడు, ఇతర మంత్రులతో రాజ సూయ యాగం గురించి చర్చించాడు.

దానికి ధౌమ్యుడు "ధర్మజా! నీ తండ్రి కోరిక తీర్చడం నీ కర్తవ్యం. దాని వల్ల సమస్తరాజులు నీకు లొంగి ఉంటారు. నీవు సంపదలు సమ కూర్చు

కోవడానికి ఇది తగిన సమయం." అని అన్నాడు.

ధర్మరాజు తన తమ్ములతో కూడా చర్చించి రాజసూయ యాగం చెయ్యడానికి నిర్ణయం తీసుకున్నాడు. ఈ యాగ నిర్వహణకు శ్రీకృష్ణుడే తగిన సమర్థుడు అని శ్రీకృష్ణుని తీసుకొని వచ్చుటకు ద్వారకకు తన ఆప్తులను పంపాడు.

ధర్మరాజు సందేశాన్ని అందుకొని శ్రీకృష్ణుడు ఇంద్రప్రస్థానికి వచ్చాడు. ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణుని తగు రీతిని సత్కరించాడు.

"శ్రీకృష్ణా! నారద మహాముని నా తండ్రి కోర్కె ప్రకారము, నన్ను రాజసూయం చెయ్యమని ఆదే శించాడు. అందరితో ఆలోచించి నేను దానికి అంగీకరించాను. నీ అనుమతి కోసం ఎదురు చూస్తున్నాను" అని అన్నాడు.

శ్రీకృష్ణుడు ఎంతో సంతోషించాడు. "ధర్మజా! నీ నిర్ణయం ప్రశంసనీయం. పూర్వం జమదగ్ని

కుమారుడైన పరశు రాముడు క్షత్రియ వంశా లన్నింటిని నిర్మూలించాడు. అప్పుడు రెండే వంశాలు మిగిలాయి అవి ఇల, ఇక్ష్వాకు వంశాలు. అవి రెండే సహజ వంశాలు. తక్కిన వంశాలన్నీ కల్పితాలే. ఆ రెండు వంశాలు నూటొక్క వంశాలు గా వృద్ధి చెందాయి. యయాతి, భోజ వంశాల వల్ల మరో పదునాలుగు వంశాలు ఏర్పడ్డాయి. ఈ రాజ వంశాల నన్నింటిని జరాసంధుడు జయించాడు. ఛేధి భూపాలుడు శిశుపాలుడు జరాసంధునికి సైన్యాధిపతి. హంసడింభకులు అనే ఇరువురు మహా బలవంతులు జరాసంధునికి ఆప్తులు. వారి పేర్లు కౌశిక చిత్రసేనులు. జరా సంధునికి కుడి ఎడమ భుజాలు. ఛేది రాజులలో పురుషోత్తముడు, అంగ, వంగ, పుండ్ర, కిరాత రాజులలో పౌండ్రక వాసుదేవుడు, జరాసంధుడిని సేవిస్తున్నారు. తూర్పు, దక్షిణ దేశాల రాజులు, పురుజితుడు, కరూశుడు, కలభ, నకుల, సంకర్షణ, సూపహిత, మనోదత్త, చక్ర, సాల్వేయ, యవనులు అతనినే కొలుస్తున్నారు. ఉత్తర దిక్కున ఉన్న పదునెనిమిది రాజవంశాలు, జరాసంధుని

భయంతో కొలుస్తున్నారు. నేను వధించిన కంసుని భార్య, జరాసంధుని కుమార్తె. అందుకని జరాసంధుడు నా పైన పగబూని ఉన్నాడు. ధర్మరాజా! ఆ హంస ఢింభకులు, జరాసంధుడు మూడు లోకాలను జయించగలరు. ఒకసారి జరాసంధుడు హంసఢింభకులతో కలిసి మధుర మీద దండెత్తాడు. ఒక ఉపాయముతో హంస ఢింభకులను చంపాము. ఇప్పుడు జరా సంధుడు నిస్సహాయుడు. మే ముకూడా, జరా సంధునితో విరోధము వలన రైవతకాద్రిలో కోట కట్టుకొని ఉన్నాము. మనము ముందు ఆ జరా సంధుని వధించాలి. అప్పుడు నీ రాజ్యం స్థిర పడు తుంది. రాజసూయం కూడా సాధ్య పడు తుంది. జరా సంధుడు ఎంతటి బలవంతుడయినా, అతను చెడు ప్రవర్తన కలిగినందున అతనికి పతనం తప్పదు." అని అన్నాడు కృష్ణుడు.

అప్పుడు భీముడు ధర్మరాజుతో "అన్నయ్యా! ప్రయత్నముతో అన్ని విజయులు సమకూడుతాయి. శ్రీకృష్ణుని దయ, అర్జునుని సాయం, నీ అను

గ్రహం తో జరాసంధుని సంహరిస్తాను" అని అన్నాడు భీముడు.

" అన్నయ్యా! రాజులనందరిని జయిస్తాము. రాజసూయం నిర్వహిస్తాము. లేకపోతే మా పరాక్రమాలు, గాండీవం, మయసభ ఎందుకు?" అని అన్నాడు అర్జునుడు.

భీమార్జునుల మాటలు విని శ్రీకృష్ణుడు సంతోషించాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు "కృష్ణా! అసలు ఆ జరాసంధుడు అంతటి బలవంతుడు, అంతటి దుర్మార్గుడు ఎలా అయ్యాడు?" అని అడిగాడు.

శ్రీకృష్ణుడు ఇలా చెప్పాడు."మగధ రాజైన బృహద్రధుడు కాశీరాజు పుత్రికలను పెళ్ళి చేసు కున్నాడు. కాని అతనికి సంతానము కలగలేదు. అతడు భార్య లిద్దరితో కలిసి అరణ్యమునకు పోయి మహా తపస్సంపన్నుడైన చండకౌశిక మహర్షిని చూచాడు. ఆ మహర్షిని భక్తితో సేవించాడు.

అతని సేవలకు సంతోషించి " నీకు ఏమి కావాలో కోరుకో!" అన్నాడు చండకౌశికుడు. తనకు పుత్ర సంతానం ప్రాప్తి కలిగించమన్నాడు బృహద్రథుడు. అప్పుడు ఒక మామిడి పండు చెట్టు మీది నుంచి ఆ మహర్షి తొడమీద పడింది. ఆ మహర్షి ఆ పండును మంత్రించి బృహద్రథునికి ఇచ్చాడు. నీకు పుత్రసంతానం కలుగుతుంది అని చెప్పాడు.

మహా సంతోషంతో బృహద్రథుడు రాజధాని నగరానికి వచ్చాడు. ఆ పండును ఇద్దరు భార్యలకు చెరి సగం కోసి ఇచ్చాడు. ఇద్దరు గర్భం ధరించారు. ఇద్దరు ప్రసవించారు. ఒక్కొక్కరికి ఒక కన్ను, ఒక చెవి, ఒక చెంప, ఒక చన్ను, సగం బొడ్డు, ఒక చెయ్యి, ఒక పక్కభాగం, ఒక తొడ, ఒక కాలు అంటే సగం శిశువు జన్మించాడు. ఆ ముక్కలను చూచి బృహద్రథుని భార్యలు భయపడ్డారు. బృహద్రథునికి చూపించడానికి సిగ్గుపడ్డారు. ఆ ముక్కలను బయట పారేసి రమ్మని పరిచారికలకు ఇచ్చారు.

పరిచారికలు ఆ మానవ ముక్కలను నాలుగు మార్గముల కూడలి లో పారేసి వచ్చారు. అర్ధరాత్రి జర అనే రాక్షసి ఆ మాంసపు ఖండాలను తినడానికి వచ్చింది. ఆ రెండు ముక్కలని కలిపి పట్టుకుంది. ఆశ్చర్యంగా ఆ రెండు ముక్కలు అతుక్కున్నాయి. ఒక బాలుడుగా రూపొందాయి. ఆ బాలుడు ఏడుస్తున్నాడు.

ఆ ఏడుపు విని అంత:పురంలో స్త్రీలు పరుగెత్తుకొని వచ్చారు. రాక్షసి పారిపోయింది. ఇంతలో బృహద్రధుడు కూడా అక్కడకు వచ్చాడు. బాలుడిని చూచాడు. ఎంతో సంతోషించాడు. ఇదంతా దూరంనుండి చూస్తున్న ఆ రాక్షసి బృహద్రధుని వద్దకు వచ్చి "మహారాజా! నేను జర అనే రాక్షసిని. నీ భార్యలకు పుట్టిన ఆ మానవ ముక్కలను దాదులు తెచ్చి ఆ నాలుగు మార్గ ముల కూడలిలో పడేశారు. నేను ఆ ముక్కలను ఒకటిగా చేర్చి పట్టుకున్నాను. అవి ఈ మానవ రూపం ధరించాయి. ఈ బాలుడు వజ్రశరీరం కల వాడు. ఇతనిని నువ్వుస్వీకరించు" అని చెప్పింది.

"జరా! నాకు చండకౌశిక మహర్షి కృప వలన ఈ బాలుడు కలిగాడు. నీవలన ఆ బాలుడు మనిషి రూపం ధరించాడు. ప్రేమతో నువ్వునాకు ఇచ్చావు. నువ్వు నా కులమును ఉద్ధరించడానికి వచ్చిన పుణ్యదేవతవు" అని అన్నాడు.

ప్రేమగా కొడుకును ఎత్తుకున్నాడు. జర చేత కలుపబడిన బాలుడు కాబట్టి ఆ బాలునికి "జరాసంధుడు" అని పేరు పెట్టాడు. జరా సంధుడు మహా బలశాలి, పరాక్రమ వంతుడు అయ్యాడు.

ఒకరోజు చండ కౌశికుడు బృహద్రధుని వద్దకు వచ్చాడు. బృహద్రధుడు ఆ మహర్షిని పూజించి తన కొడుకును చూపించాడు.

" బృహద్రధా! వీడు మహా పరాక్రమ వంతు డవుతాడు. ఎలాంటి ఆయుధములు, అస్త్రములు

ఇతనిని చంపలేవు. ఇతడు రాజులందరిని జయి స్తాడు. ఆ రాజుల సంపదలన్ని పొందుతాడు. ఆ పరమ శివుని ప్రత్యక్షం చేసుకొంటాడు" అని చెప్పాడు.

బృహద్రథుడు జరాసందునికి రాజ్యం అప్పగిం చాడు. తాను తపోవనానికి పయన మయ్యాడు. జరాసంధుడు ఏ ఆయుధముల చేత చావులేని హంస డింభకుల సహాయముతో రాజులను అందరిని జయించాడు. ఇప్పుడుహంస డింభకులు చచ్చారు అందువలన, ఓ ధర్మరాజా! ఒక్క భీముడే జరాసంధుని చంపగల సమర్థుడు. అందుకని భీమార్జునులను నాతో పంపు." అని అన్నాడు శ్రీ కృష్ణుడు.

" ఓ కృష్ణా! నీవు అండ ఉండగా మాకు పొంద లేనిది ఏమున్నది. ఇంక జరాసంధుడు మర ణించినట్లే. నేను రాజసూయం నిర్విఘ్న ముగా నెర వేర్చినట్టే!" అని భీమార్జునులను విజయోస్తు అని దీవించి కృష్ణునితో పంపాడు.

శ్రీకృష్ణుడు భీమార్జునులతో కలసి కపట బ్రాహ్మణ రూపాలలో స్నాతక వ్రతం స్వీకరించారు. జరాసంధుని నగరము అయిన గిరివ్రజపురం సమీపించారు. ఆపురం చుట్టూ ఉన్న ఐదు పర్వ తాలు ప్రాకారాల మాదిరి ఆ పురాన్ని రక్షిస్తున్నాయి.

పక్కనే చైత్యక మనే కొండ ఉన్నది. దాని మీద మూడు పెద్ద ఢక్కలు ఉన్నవి. వాటిని శ్రీకృష్ణుడు భీమార్జునులకు చూపించాడు. "భీమా!ఎవరన్నా కొత్త మనుషులు నగరంలోకి ప్రవేశిస్తే ఆ ఢక్కలు మోగుతాయి." అని చెప్పాడు. భీమార్జునులకు విషయం అర్థం అయింది. ఆ ఢక్కలను పగుల గొట్టారు. నగర ద్వారం గుండా కాకుండా, చైత్యక పర్వతం ద్వారా నగరంలోకి ప్ర శించారు.

శ్రీకృష్ణుడు భీమార్జునులు సిగలలో పూలు అలంకరించుకున్నారు. స్నాతకుల మాదిరి జరాసంధుని గోశాలలోనికి ప్రవేశించారు.

జరాసంధునికి బ్రాహ్మణులు అంటే ఎంతో భక్తి గౌరవము. జరాసంధుని మందిరములోనికి బ్రాహ్మణులకు ఎల్లప్పుడూ ప్రవేశము కలదు.

బ్రాహ్మణ వేషములలో ఉన్న శ్రీకృష్ణుడు భీమార్జునులను చూచి జరాసంధుడు అర్ఘ్యపాద్యాలు ఇచ్చాడు. వారు దానిని నిరాకరించారు. అప్పుడు జరాసంధునికి అనుమానం వచ్చింది.

" మీరు నిజంగా స్నాతకులేనా? మీరు గంధం పుష్పాలు ఎందుకు ధరించారు. మీరు బ్రాహ్మణుల మాదిరి కనిపిస్తున్నా మీ ఆకారాలు క్షత్రియుల మాదిరి ఉన్నాయి. మీరు ఎవరు? ఎందుకు వచ్చారు?" అని అడిగాడు.

(స్నాతకుడు అనగా ధనం కాని మరేదన్నా గాని యాచించే వాడు స్నాతకుడు)

"మేము క్షత్రియ స్నాత కులము. ముఖ ద్వారం గుండా మిత్రుని ఇంటిలోనికి, దొంగ

దారిగుండా శత్రువుని ఇంటిలోనికి ప్రవేశించడం క్షత్రి యు ధర్మం." అని అన్నారు శ్రీకృష్ణుడు, భీమార్జునులు.

"నేను ఎవరికి అపకారం చెయ్య లేదు. మీకు నాకు శత్రుత్వము లేదు. నేను బ్రాహ్మణులకు, దేవతలకు, మునులకు భక్తుడను. ఉత్తమ క్షత్రియ ధర్మాన్ని ఆచరిస్తున్నాను. అలాంటి నాకు మీరు ఎందుకు శత్రువులు అయ్యారు." అని అడిగాడు జరాసంధుడు.

"ఓ జరాసంధా! ధర్మరాజు చక్రవర్తి ఆజ్ఞ ప్రకారము శత్రు సంహారానికి వచ్చాము. అదియును కాక నీవు అత్యుత్తమ క్షత్రియ ధర్మాన్ని నిర్వర్తిస్తున్నావు అని చెప్పావు. సాటి క్షత్రియులను చెరబట్టి శివునికి బలి ఇస్తూ శివ పూజలు ఉత్తమ క్షత్రియులు చేస్తారా? తగిన కారణం లేకుండా సాధు జనులను హింసించే నీలాంటి క్షత్రియులు అందరికి శత్రువులు కదా? నిర్దోషులైన నీ కులం వారిని చంపడం పాపం కదా! సాటి క్షత్రియులను

బలి ఇచ్చి చేసే శివ పూజలు ఫలితాన్ని ఇస్తా యా? నీలాంటి పాపులను దండించకుండా వదలి పెడితే, మాకు పాపం కదా! అందుకనే పాపాత్ముడైన నిన్ను దండించడానికి వచ్చాము. నేను కృష్ణుడను. ఇతను భీముడు. అతను అర్జునుడు. ఇప్పటికన్నా బుద్ధి తెచ్చుకొని నీ చెరలో ఉన్న రాజులను వదలిపెట్టు లేని ఎడల వీరు నీ గర్వమడచి నీ చెరలో ఉన్న రాజులను విడిచి పెడతాము" అని అన్నాడు శ్రీకృష్ణుడు.

జరాసంధునికి కోపం వచ్చింది.

"పరాక్రమ ముతో పరాయి రాజులను జయించడం తప్పా! అది క్షత్రియ ధర్మం కాదా! పరమ శివునికి బలి ఇవ్వడానికి తెచ్చి న రాజుల ను నేను ఎందుకు వదలిపెడతాను. అయినా కృష్ణా! నా సంగతి నీకు తెలియదా! మీకు సైన్యం ఉంటే మీ సైన్యంతో మా సైన్యం యుద్ధం చేస్తుం ది. లేకపోతే మీ ముగ్గురి తో కాని, మీలో ఇద్దరి తో గాని, లేక మీలో ఒక్కడి తో గాని నేను

ఒక్కడినే యుద్ధం చేస్తాను. మీకు ఏది ఇష్టమో అది చెప్పండి" అని అన్నాడు జరా సంధుడు.

"ముగ్గురం నీతో యుద్ధం చెయ్యడం ధర్మం కాదు. అందుకని మా ముగ్గురిలో నీకు సరి జోడు అయిన బలవంతుని కోరుకో అతను మల్ల యుద్ధంలో నిన్ను జయిస్తాడు." అని అన్నాడు.

" నాకు సరిజోడు భీముడే!" అన్నాడు జరాసంధుడు.

జయాపజయాలు దైవాధీనాలు కాబట్టి జరాసంధుడు ముందుగా తన కుమారుడిని తన రాజ్యానికి పట్టాభిషిక్తుని చేసాడు. పురోహితుల చేత మంగళాశాసనాలు పొంది భీమునితో మల్ల యుద్ధానికి నిలిచాడు.

భీముడు, జరా సంధుడు ఘోరంగా మల్ల యుద్ధం చేసారు. ఒకరిని ఒకరు లాగుతూ తోస్తూ, ఒకరిని ఒకరు జయించాలనే కాంక్షతో

యుద్ధం చేస్తున్నారు.ఆ విధంగా కార్తీక శుద్ధ పాడ్యమినాడు ప్రారంభించిన భీమ జరాసంధుల ద్వందయుద్ధం త్రయోదశి వరకు సాగింది. అప్పటికి జరాసంధుడు అలసిపోయాడు.

అది గమనించి శ్రీకృష్ణుడు "భీమా! జరా సంధుడు అలసి పోయాడు. ఇదే సమయం. అతడిని సంహరించు" అన్నాడు.

భీమసేనుడు తన తండ్రి వాయుదేవుని మనసులో తలచి జరాసంధుడిని పైకి ఎత్తి గిర గిరా తిప్పి నూరు సార్లు విసరి శాడు. అతడి ఎము కలు విరిచాడు. ఘోరంగా సంహరించాడు. జరా సంధుడి మృతదేహాన్ని తీసుకొని వచ్చి అతని గృహ ద్వారము వద్ద పడ వేశాడు.

శ్రీకృష్ణుడు మగధ ప్రజలందరికి అభయం ఇచ్చాడు. జరాసంధుని చెరలో ఉన్న రాజులం దరిని విడిపించాడు. జరాసంధుని కుమారుడైన సహదేవునికి ధైర్యం చెప్పాడు. అతడిని మగధకు

రాజును చేశాడు.

ఈ విధంగా మగధను జయిం చి శ్రీకృష్ణ భీమార్జునులు ఇంద్రప్రస్థానికి చేరు కున్నారు. ధర్మ రాజుకు జరిగినదంతాచెప్పారు. చెర విడిపించిన రాజులను చూపించారు. ఆ రాజులందరూ ధర్మ రాజుకు నమస్కరించి తమ తమ దేశాలకు పయనమయ్యారు. శ్రీకృష్ణుడు కూడా ద్వారకకు వెళ్లాడు.

ధర్మరాజు తన తమ్ములు నలువురిని నాలుగు దిక్కులకు జైత్రయాత్రకుపంపాడు. అర్జునుడు ఉత్తర దిక్కుకు వెళ్లాడు.

ఉత్తర దిక్కున ఉన్న పుళింద రాజును, ప్రతి వింధ్యుడిని, అఖిల ద్వీప మండలాధీశులను, ఓడించి సామంత రాజులుగా చేసుకున్నాడు. ప్రాగ్జ్యోతిష పుర మహారాజు భగదత్తుడి మీద దండె త్తాడు. అతనితో ఎనిమిది రోజులు యుద్ధం చేసా డు. భగదత్తుడు తన బలం కోల్పోయాడు.

"అర్జునా! మనం ఇరువురము ఇంద్రుని పుత్రులము. మనం యుద్ధం చెయ్యడం ఉచితమా. నీకు ఏమి కావాలో చెప్పు" అని అడిగాడు.

" భగదత్తా! ధర్మరాజు రాజసూయయాగం చేస్తు న్నాడు. నీవు కప్పం చెల్లించు. యాగానికి రా" అని అన్నాడు. భగదత్తుడి దానికి ఒప్పు కున్నాడు.

తరువాత, అర్జునుడు అంతర్గిరి, బహిర్గిరి, ఉపగిరి, రాజులందరిని జయించి కప్పం గ్రహించాడు. ఉలూక దేశాధిపతి బ్రహంతుని, ఉత్తర ఉలూక దేశాధిపతుల్ని, దేవప్రస్థ రాజు సేనా బిందుడిని, విష్వగశ్వుడిని, పర్వత రాజులను, బర్బర, శబర, తురుష్క రాజులను, మాళవ, పౌండ్ర, కాశ్మీరాది దేశాధి పతులను ఓడించాడు. సింహపురాధీశుడు చిత్రాయుధుని, ఆటవిక రాజులను, దస్యులను, కాంభోజ కటక రాజును జయించాడు. మేరుపర్వతాన్ని దర్శించాడు. ఉత్తర కురు దేశాల

మీద దండెత్తాడు. ఓడించాడు. వారి వద్దనుండి అమూల్యములైన రత్నాభరణాలు, కప్పములు గ్రహించాడు. ఆ ప్రకారం అర్జునుడు ఉత్తర భారత దేశం అంతా జయించాడు.

భీమసేనుడు తూర్పు దిక్కుకు జైత్ర యాత్ర కు వెళ్లాడు. పాంచాల దేశము, విదేహ దేశము, దశార్ణ దేశము జయించి ఛేది దేశంలో అడుగు పెట్టాడు. ఛేది దేశాధిపతి శిశుపాలుడు భీమసే నుడికి లొంగిపోయి కప్పంకట్టాడు. ఆ ప్రకారం తూర్పు దేశాలన్నింటిని భీమసేనుడు జయిం చాడు. నూరు కోట్ల సంఖ్యలో రత్నములు, వజ్రములు, బంగారము,ధనము కప్పముగా తీసుకొని వచ్చాడు.

సహదేవుడు దక్షిణ దిక్కుగా విజయ యాత్ర సాగించాడు. సుమిత్రుడు, శూరసేనుడు, దంత వక్త్రుడు, యవనులను జయించాడు. కప్ప ము లను గ్రహించాడు. నర్మదానదీ సమీప మున అవంతీ రాజులను ఓడించాడు.

మాహిష్మతీ పురం చేరాడు. ఆ దేశపు రాజు నీలుని తో యుద్ధం చేశాడు. సహదేవుని సైన్యము మీద నీలుడు అగ్ని దేవుని పురికొల్పాడు.

అసలు విషయం ఏమంటే, పూర్వము, నీలుని వంశము లో పూర్వీకుడు అయిన నిష ధుడు అనే రాజు రాజ్యం చేస్తుండగా, మాహి ష్మతీ పురంలో అగ్నిదేవుడు బ్రాహ్మణ రూపంలో వేదా ధ్యయనం చేస్తున్నాడు. ఆ సమయంలో అగ్ని దేవుడు పొరపాటున పరపురుషుని భార్యతో రమించాడు. రాజభటులు అగ్నిదేవుని పట్టుకొని నిషధుని ముందు నిలబెట్టారు. అగ్నిదేవునికి కోపం వచ్చింది. తన నిజరూపం చూపించాడు. అగ్నికీలలతో బుసలు కొట్టాడు. నిషదుడు భయ పడ్డాడు. నా అజ్ఞానాన్ని మన్నించమని చేతు లెత్తి నమస్క రిం చాడు. అగ్నిదేవుడు శాంతించి వరం కోరుకో మన్నాడు. ఎప్పుడన్నా ఈ మాహిష్మతీ పురాన్ని శత్రువులు చుట్టుముడితే వారు నీచేత

దగ్ధం అయ్యేట్టు వరం ఇవ్వమన్నాడు. అలాగే అన్నాడు అగ్నిదేవుడు. అందుకు బదులుగా తనకు ఇష్టం అయింది ఒకటి అడిగాడు అగ్నిదేవుడు. అది ఏమంటే

" మాహిష్మతీ పురం లో ఉన్న స్త్రీలు శృంగార వనితలు, వారికి కామ కోరికలు ఎక్కువ. అందు వలన మాహిష్మతీ పురం లో ఉన్న వనితల వ్యభి చారాన్ని నువ్వు సహించాలి" అని అన్నాడు. సరే అన్నాడు రాజు. అప్పటినుండి మాహిష్మతీ నగరం లో వ్యభిచారం తప్పుకాదు .

అగ్నిదేవుని వర ప్రభావం వలన సహదేవుని సైన్యాలను అగ్ని జ్వాల లు చుట్టు ముట్టాయి. సహ దేవుడు భయపడలేదు. శుచియై అగ్నిదేవుని స్తుతిం చాడు. అగ్ని దేవుడు అభయం ఇచ్చాడు. విషయం తెలుసుకున్న నిషధుడు కూడా సహదేవునితో స్నేహం చేశాడు. ఎన్నో విలువయిన కానుకలు కప్పం చెల్లించాడు.

సహదేవుడు అక్కడనుంచి రుక్మి, భీష్మక, శూర్పారక, దండక రాజులను జయించి వారి

చేత కప్పం కట్టించు కున్నాడు. దక్షిణ సాగర ప్రాంత రాజులను జయించి కప్పం కట్టించు కున్నాడు. తాళవనము, పాండ్య, కేరళ, కాళింగ, ద్రవిడ, యవన, కరహాటక రాజులను జయించాడు.

ఆఖరున లంకాధి పతి అయిన విభీషణునకు దూతల ద్వారా ధర్మరాజు రాజసూయం గురించి, తాను దక్షిణదేశాన్ని జయంచడం గురించి వివరించి కప్పం కట్టమని అడిగాడు. విభీషణుడు కూడా సహదేవుని అభ్యర్థన మన్నించి కప్పం చెల్లించాడు. ఆ ప్రకారం సహదేవుని దక్షిణ దిక్కు దిగ్విజయ యాత్ర పూర్తి అయింది.

నకులుడు పశ్చిమ దిక్కుగా దిగ్విజయానికి బయలుదేరాడు. మహితక దేశాన్ని, మరు, మాళవ, బర్బర, కర్బర, శైలీషక, దాశార్ణ దేశాలు జయించాడు. ద్వారకకు చేరుకొని శ్రీకృష్ణునికి తన రాక తెలిపాడు. తన మేనమామ, మద్ర దేశాధిపతి అయిన శల్యుని వద్దకు వచ్చి అతని వద్దనుండి

మర్యాద పూర్వకంగా కప్పం కట్టించు కున్నాడు. పశ్చిమ దిక్కున ఉన్న దేశాలు అన్నింటిని జయించి కప్పం కట్టించుకొని ఇంద్రప్రస్థానికి తిరిగి వచ్చాడు.

ఆ ప్రకారంగా భీముడు, అర్జునుడు, నకులుడు, సహదేవుడు నాలుగు దిక్కులు జయించి అసంఖ్యాకంగా ధన, వస్తు,కనక, వాహనములను తీసుకొని వచ్చారు. శ్రీ కృష్ణుడు కూడా ద్వారక నుండి అశేష ధన కనక, వస్తు వాహనములతో వచ్చాడు. అవన్ని ధర్మరాజుకు ఇచ్చి గౌరవించాడు.. ధర్మరాజు అవి చూచి సంతోషించి రాజ సూయాన్ని ప్రారంభించడానికి ఉపక్రమించాడు.

ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణునితో "ధర్మతత్వనిధానా! కృష్ణా! నీ దయ వలన నాకు సార్వభౌమత్వం కలిగింది. అశేష సంపదలు కప్పంరూపంలో లభించాయి. నన్ను రాజసూయ యాగము చెయ్యడానికి నియోగించు" అని అడిగాడు.

దానికి శ్రీకృష్ణుడు "ధర్మజా! నువ్వు అవశ్యం

రాజసూయ యాగం ప్రారంభించు. అందుకు, నీఇష్టం వచ్చిన పనికి నన్ను, నీకిష్టమయిన వ్యక్తులను నియోగించు" అని అన్నాడు.

శ్రీకృష్ణుని అనుమతి పొంది ధర్మరాజు రాజసూయం ఆరంభించాడు.యాగానికి కావల సిన ఏర్పాట్లు చెయ్యడానికి సహదేవుని నియ మించాడు. శిల్పులను పిలిపించి యజ్ఞశాల ను నిర్మించారు. నానా దేశాధీశులకు ఆహ్వానాలు పంపారు. ఆహార సామాగ్రి సమృద్ధిగా సమ కూర్చారు.

ధర్మరాజు ఆహ్వానాన్ని మన్నించి, భీష్ముడు, ధృతరాష్ట్రుడు,విదురుడు, ద్రోణుడు, కృపా చార్యుడు, అశ్వత్థామ, సోమదత్తుడు, కర్ణుడు, భూరిశ్రవుడు, శల్యుడు, శకుని, సైంధవుడు, దుర్యోధనుడు, దుశ్శాసనుడు, వికర్ణుడు తది తరులు రాజసూయానికి విచ్చేశారు. వచ్చిన అందరిని ధర్మరాజు ఉచితరీతిని సత్కరించి, తగిన

వసతి ఏర్పాట్లు చేశాడు. అందరికి దాన ధర్మాలు చెయ్యడానికి అధిపతిగా కృపాచార్యుని, కార్యాచరణానికి భీష్ముని, ద్రోణుని, సకల వస్తు వ్యయానికి విదురుని,, నానాదేశ రాజులు తెచ్చిన కానుకలు స్వీకరించడానికి దుర్యోధనుని, నియోగించాడు. ఒక శుభముహూర్తాన ధర్మరాజు యజ్ఞదీక్ష వహించి, యజ్ఞశాలలో ప్ర వేశించాడు. పైలుడు, ధౌమ్యుడు ఋగ్వేద ఋత్విక్కులుగాను, యాజ్ఞవల్క్యుడు యజుర్వేద ఋత్విక్కుగానూ, సుసాముడు సామ వే ద ఋత్విక్కుగానూ, వేద వ్యాసుడు ప్రధాన ఋత్తిక్కుగానూ, నారదాది మహర్షులు, సదస్యులు గానూ, భీష్ముడు సహాయకుడుగానూ, రాజసూయం ప్రారంభం అయింది.

(మహాభారతము సభాపర్వము
ప్రథమాశ్వాసము సమాప్తము).